

Python Programming (4311601)

Milav Dabgar

Winter 2023

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 1(અ) [03 ગુણ]

ફલો ચાર્ટ શું છે? ફલો ચાર્ટમાં વપરાતા પ્રતીકોની યાદી બનાવો.

જવાબ

ફલો ચાર્ટ એ અલોરિધમની ગ્રાફિકલ રજૂઆત છે જે પ્રક્રિયાના પગલાંઓ અને નિર્ણય બિંદુઓ દર્શાવે છે.

કોષ્ટક 1. ફલો ચાર્ટ પ્રતીકો

પ્રતીક	નામ	ઉપયોગ
અંડાકાર	ટમિનલ	પ્રારંભ/અંત
લંબચોરસ	પ્રોસેસ	પ્રક્રિયા/ગણતરી
હીરો	નિર્ણય	શરતી નિવેદનો
સમાંતર ચતુર્ભુણા	ઇનપુટ/આઉટપુટ	ડેટા લેવો/આપવો
વૃત્ત	કનેક્ટર	ભાગોને જોડવા
તીર	ફલો લાઇન	દિશા

મુખ્ય બિંદુઓ:

- વિઝ્યુઅલ રજૂઆત: પ્રોગ્રામ લોજિક ગ્રાફિકલી દર્શાવે
- પગલાં દર પગલાં: કમિક ઓપરેશનનો ફલો
- નિર્ણય લેવો: હીરા શરતી શાખાઓ દર્શાવે

મેમરી ટ્રીક

“ફલો ચાર્ટ્સ પ્રોગ્રામ સ્ટેપ્સ વિઝ્યુઅલી દર્શાવે”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 1(બ) [04 ગુણ]

for લૂપ માટે ટૂંકી નોંધ લખો.

જવાબ

for લૂપ Python માં સિકવન્સ (list, tuple, string, range) પર iterate કરવા માટે વપરાય છે.

કોષ્ટક 2. For લૂપ ટેબલ

ઘટક	સિન્ટેક્સ	ઉદાહરણ
મૂળભૂત	for variable in sequence:	for i in range(5):
રેન્જ	range(start, stop, step)	range(1, 10, 2)
યાદી	for item in list:	for x in [1,2,3]:
સિંગલ	for char in string:	for c in "hello":

સરળ કોડ ઉદાહરણ:

```

1 for i in range(3):
2     print(i)
3 # આઉટપુટ: 0, 1, 2

```

મુખ્ય લક્ષણો:

- ઓટોમેટિક iteration: મેન્યુઅલ કાઉન્ટરની જરૂર નથી
- સિક્વન્સ ટ્રાવર્સલ: કોઈપણ iterable ઓફ્જેક્ટ સાથે કામ કરે
- રેન્જ ફંક્શન: નંબર સિક્વન્સ સરળતાથી બનાવે

મેમરી ટ્રીક

“For લૂપ્સ સિક્વન્સમાં iterate કરે”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 1(ક) [07 ગુણ]

ફિલોનાકી શ્રેણીને ગમી ર્મ સુધી દર્શાવવા માટે એક પ્રોગ્રામ લખો જ્યાં ચુંચા દ્વારા ન આપવામાં આવે છે.

જવાબ

ફિલોનાકી શ્રેણી પ્રોગ્રામ:

```

1 # ચુંચા પાસેથી ટરમ્સની સંખ્યા લો
2 n = int(input("ટરમ્સની સંખ્યા દાખલ કરો: "))

3 # પ્રથમ બે ટરમ્સ initialize કરો
4 a, b = 0, 1

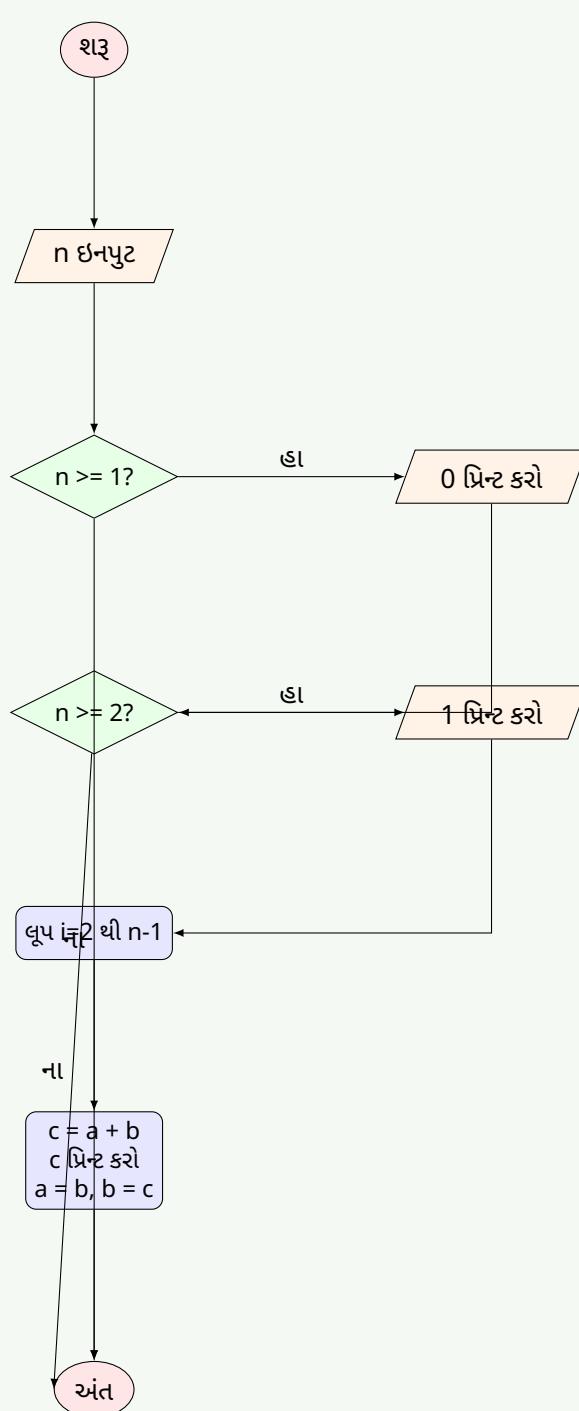
5 # પ્રથમ ટર્મ દર્શાવો
6 if n >= 1:
7     print(a, end=" ")

8 # દીજી ટર્મ દર્શાવો
9 if n >= 2:
10    print(b, end=" ")

11 # બાકીની ટરમ્સ જનરેટ કરો
12 for i in range(2, n):
13     c = a + b
14     print(c, end=" ")
15     a, b = b, c

```

અભ્યોરિધમ ફ્લો:

મુખ્ય કોન્સ્ટ્રુક્શન્સ:

- સિક્વેન્શિયલ જનરેશન: દરેક ટર્મ = પાછળી બે ટર્મનો સરવાળો
- વરિયેબલ સ્ટેપિંગ: a, b વેલ્યુઝ અસરકારક રીતે અપડેટ કરો
- ચુંગર ઇનપુટ: ડાયનેમિક શ્રેણી લેન્થ

મેમરી ટ્રીક

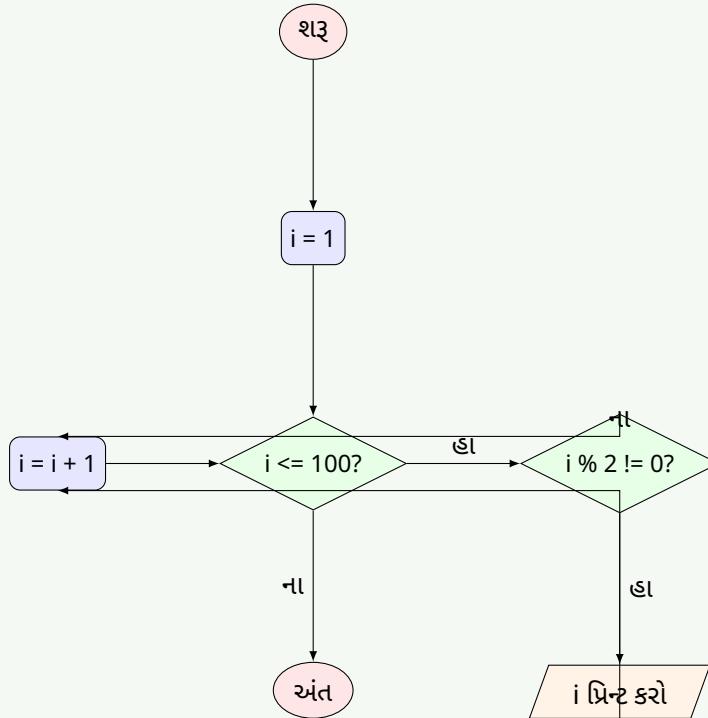
“ક્રિબોનાડી: પાછળા બે નંબરો ઉમેરો”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 1(ક) OR) [07 ગુણ]

1 થી 100 સુધીના ODD નંબરો પ્રિન્ટ કરવા માટે ફ્લોયાર્ડ દોરો.

જવાબ

1 થી 100 ODD નંબરો માટે ફ્લોયાર્ડ:

અનુસંધિક Python કોડ:

```

1 for i in range(1, 101):
2     if i % 2 != 0:
3         print(i, end=" ")

```

વૈકલ્પિક પદ્ધતિ:

```

1 for i in range(1, 101, 2):
2     print(i, end=" ")

```

મુખ્ય તત્ત્વો:

- લૂપ કંટ્રોલ: i 1 થી 100 સુધી
- વિષમ ચેક: $i \% 2 \neq 0$ શરત
- સ્ટેપ વધારો: આગામા નંબર 2 જાઓ

મેમરી ટ્રીક

“વિષમ નંબરો: 2 થી ભાગ્યે 1 બાકી”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 2(અ) [03 ગુણ]

નંબર પેલિન્ડ્રોમ છે કે નહીં તે શોધવા માટે પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

પેલન્ડ્રોમ ચેક પ્રોગ્રામ:

```

1 # નંબર ઇનપુટ
2 num = int(input("નંબર દાખલ કરો: "))
3 temp = num
4 reverse = 0
5
6 # નંબરને રવિરુસ કરો
7 while temp > 0:
8     reverse = reverse * 10 + temp % 10
9     temp = temp // 10
10
11 # પેલન્ડ્રોમ ચેક કરો
12 if num == reverse:
13     print(f"{num} પેલન્ડ્રોમ છે")
14 else:
15     print(f"{num} પેલન્ડ્રોમ નથી")

```

અભ્યાસિધમ ટેબલ:

કોષ્ટક 3. અભ્યાસિધમ

પગલું	ઓપરેશન	ઉદાહરણ (121)
1	છેલ્લો અંક મેળવો	$121 \% 10 = 1$
2	રિવર્સ બનાવો	$0 * 10 + 1 = 1$
3	છેલ્લો અંક દૂર કરો	$121 // 10 = 12$
4	0 સુધી પુનરાવર્તન	પ્રક્રિયા ચાલુ રાખો

મેમરી ટ્રીક

“પેલન્ડ્રોમ આગળ પાછળ સરખું વાંચાય”

પ્રક્રિયા 2(બ) [04 ગુણ]

Python પ્રોગ્રામિંગની વિશેષતાઓ સમજાવો.

જવાબ

Python વિશેષતાઓનું ટેબલ:

કોષ્ટક 4. Python વિશેષતાઓ

વિશેષતા	વર્ણન	ફાયદો
સરળ સિન્ટેક્સ	સાદો, વાંચી શકાય તેવો કોડ	જડપી ડેવલપમેન્ટ
ઇન્ટરપ્રિટર	કમ્પાઇલેશનની જરૂર નથી	જડપી ટેસ્ટિંગ
ઓફજેક્ટ-ઓરિએન્ટેડ	કલાસ અને ઓફજેક્ટ સપોર્ટ	કોડ રિયુઝેબિલિટી
ઓપન સોર્સ	વાપરવા માટે ફ્રી	લાઇસન્સનું કોરસ્ટ નથી
કોસ-પ્લેટફોર્મ	મલિટિપલ OS પર ચાલે	વ્યાપક કમ્પેટિબિલિટી
મોટી લાઇબ્રેરીઓ	વ્યાપક બિલ્ટ-ઇન મોડ્યુલ્સ	સમૃદ્ધ કાર્યક્ષમતા

મુખ્ય ફાયદાઓ:

- શિખાઉ-મિત્ર: શીખવામાં અને સમજવામાં સરળ
- વર્સ્ટાઇલ: વેબ ડેવલપમેન્ટ, AI, ડેટા સાયન્સ
- કોમ્પ્યુનિટી સપોર્ટ: મોટો ડેવલપર કોમ્પ્યુનિટી

- ડાયનેમિક ટાઇપિંગ: વેરિયેબલ ટાઇપ ડિક્લેરેશનની જરૂર નથી

મેમરી ટ્રીક

"Python: સરળ, શક્તિશાળી, લોકપ્રિય પ્રોગ્રામિંગ"

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 2(ક) [07 ગુણ]

Python પ્રોગ્રામની બેસિક સ્ટ્રક્ચર સમજાવો.

જવાબ

Python પ્રોગ્રામ સ્ટ્રક્ચર:

```

1 #!/usr/bin/env python3
2 # Shebang લાઇન વૈકલ્પનિક()
3
4 """ડોક્યુમેન્ટેશન
5 સ્ટ્રેચી (docstring)પ્રોગ્રામનો
6 હેતુ વર્ણાવે છે
7 """
8
9 # Import સ્ટેપેન્ટ્સ
10 import math
11 from datetime import date
12
13 # ગ્રૂબલ વેરિયબલ્સ
14 PI = 3.14159
15 count = 0
16
17 # ફંક્શન ડેફનિશિન્સ
18 def calculate_area(radius):
19     """વરતુણનો ક્રેટરફન ક્લેક્યુલેટ કરે"""
20     return PI * radius * radius
21
22 # ક્લાસ ડેફનિશિન્સ
23 class Calculator:
24     def __init__(self):
25         self.result = 0
26
27     # મેઈન પ્રોગ્રામ એક્ઝિક્યુશન
28     if __name__ == "__main__":
29         # પ્રોગ્રામ લોજિક અહીં
30         radius = 5
31         area = calculate_area(radius)
32         print("ક્રેટરફન: {area}")

```

સ્ટ્રક્ચર કમ્પોનેન્ટ્સ ટેબલ:

કોષ્ટક 5. સ્ટ્રક્ચર

ઘટક	હેતુ	ઉદાહરણ
Shebang	સિસ્ટમ ઇન્ટરપ્રિટર	#!/usr/bin/env python3
Docstring	પ્રોગ્રામ દસ્તાવેજુકરણ	"""Program description"""
Imports	બાધ્ય મોડ્યુલ્સ	import math
Variables	ગ્રૂબલ ડેટા સ્ટોરેજ	PI = 3.14159
Functions	પુનઃઉપયોગી કોડ બ્લોક્સ	def function_name():

મેમરી ટ્રીક

“સ્ટ્રક્ચર: ઇમ્પોર્ટ, ડિફાઇન, એક્ઝિક્યુટ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 2(અ OR) [03 ગુણ]

સ્ટ્રિંગને રિવર્સ કરવા માટે પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

સ્ટ્રિંગ રિવર્સલ પ્રોગ્રામ:

```

1 # પદ્ધતિ1: સ્લાઇસિંગ વાપરીને
2 string = input("સ્ટ્રેચિંગ દાખલ કરો: ")
3 reversed_string = string[::-1]
4 print(f"રિવર્સ: {reversed_string}")

5
6 # પદ્ધતિ2: લૂપ વાપરીને
7 string = input("સ્ટ્રેચિંગ દાખલ કરો: ")
8 reversed_string = ""
9 for char in string:
10     reversed_string = char + reversed_string
11 print(f"રિવર્સ: {reversed_string}")

```

રિવર્સલ પદ્ધતિઓનું ટેબલ:

કોષ્ટક 6. રિવર્સલ પદ્ધતિઓ

પદ્ધતિ	સિન્ક્રેષન	ઉદાહરણ
સ્લાઇસિંગ	string[::-1]	"hello" → "olleh"
લૂપ	કેરેક્ટર દ્વારા કેરેક્ટર બનાવો	દરેક char આગળ ઉમેરો
બિન્ડ-ઇન	"".join(reversed(string))	રિવર્સ સિક્વન્સ જોડો

મેમરી ટ્રીક

“રિવર્સ: છેલ્લો કેરેક્ટર પહેલો”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 2(બ OR) [04 ગુણ]

લોજિકલ ઓપરેટરને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

Python લોજિકલ ઓપરેટર્સ:

કોષ્ટક 7. લોજિકલ ઓપરેટર્સ

ઓપરેટર	સિન્ભોલ	વર્ણન	ઉદાહરણ	પરિણામ
AND	and	બંને શરતો સાચી	True and False	False
OR	or	ઓછામાં ઓછી એક શરત સાચી	True or False	True
NOT	not	શરતની વિરુદ્ધ	not True	False

ઉદાહરણ કોડ:

```

1 a = 10
2 b = 5
3
4 # AND ઓપરેટર
5 if a > 5 and b < 10:
6     print("બંને શરતો સાચી")
7
8 # OR ઓપરેટર
9 if a > 15 or b < 10:
10    print("એછામાં ઓછી એક શરત સાચી")
11
12 # NOT ઓપરેટર
13 if not (a < 5):
14     print("a 5 કરતાં નાનું નથી")

```

ટ્રથ ટેબલ:

કોષ્ટક 8. ટ્રથ ટેબલ

A	B	A and B	A or B	not A
T	T	T	T	F
T	F	F	T	F
F	T	F	T	T
F	F	F	F	T

મેમરી ટ્રીક

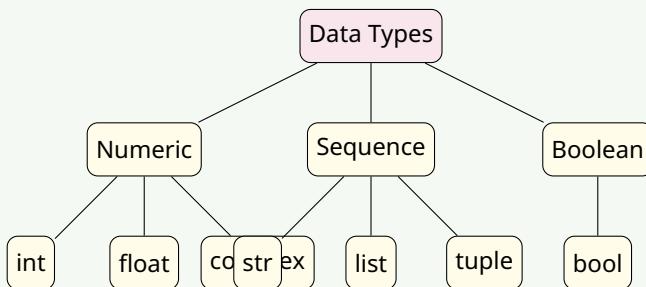
“AND બધાની જરૂર, OR એકની જરૂર, NOT ઉલટાવે”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 2(ક) OR) [07 ગુણ]

Python માં વિવિધ ડેટા પ્રકારો સમજાવો

જવાબ

Python ડેટા ટાઇપ્સ વર્ગીકરણ:

ડેટા ટાઇપ્સ ટેબલ:

કોષ્ટક 9. ડેટા ટાઇપ્સ

ટાઇપ	ઉદાહરણ	વર્ણન	Mutable
int	42	પૂર્જા સંખ્યાઓ અને ના	ના
float	3.14	દરાંશ સંખ્યાઓ	ના
str	"hello"	ટેક્સ્ટ ડેટા	ના
list	[1,2,3]	કમાંકિત સંગ્રહ	હા
tuple	(1,2,3)	કમાંકિત અપરિવર્તનીય	ના
dict	{"a":1}	કો-વેલ્યુ જોડીએ	હા
bool	True/False	બુલિયન વેલ્યુઝ	ના
set	{1,2,3},	ચુનિક તત્વો	હા

મેમરી ટ્રીક

"Python રાઇધ્સ: નંબર્સ, સિક્વન્સીસ, કલેક્શન્સ"

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(અ) [03 ગુણ]

Python માં ફલો કંટ્રોલ શું છે? ઉદાહરણ સાથે સમજાવો

જવાબ

ફલો કંટ્રોલ શરતી અને લૂપ સ્ટ્રક્ચર્સ વાપરીને પ્રોગ્રામ સ્ટેટમેન્ટ્સનો એક્ઝિક્યુશન ઓર્ડર મેનેજ કરે છે.
ફલો કંટ્રોલ પ્રકારોનું ટેબલ:

કોષ્ટક 10. ફલો કંટ્રોલ

પ્રકાર	સ્ટેટમેન્ટ	હેતુ	ઉદાહરણ
સિક્વેન્શિયલ	સામાન્ય એક્ઝિક્યુશન	લાઈન બાય લાઈન	print("Hello")
સિલેક્શન	if, elif, else	નિર્ણય લેવો	if x > 0:
Iteration	for, while	પુનરાવર્તન	for i in range(5):
Jump	break, continue	લૂપ કંટ્રોલ	break

મેમરી ટ્રીક

"ફલો કંટ્રોલ: નિર્ણય, પુનરાવર્તન, Jump"

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(બ) [04 ગુણ]

નેરસ્ટેડ if સ્ટેટમેન્ટ સમજાવવા માટે પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

નેરસ્ટેડ If સ્ટેટમેન્ટ પ્રોગ્રામ:

```

1 # નેરસ્ટેડ if વાપરીને ગરેડ કેલ્ક્યુલેશન
2 marks = int(input("માર્ક્સ દાખલ કરો: "))
3
4 if marks >= 0 and marks <= 100:
5     if marks >= 90:
6         grade = "A+"

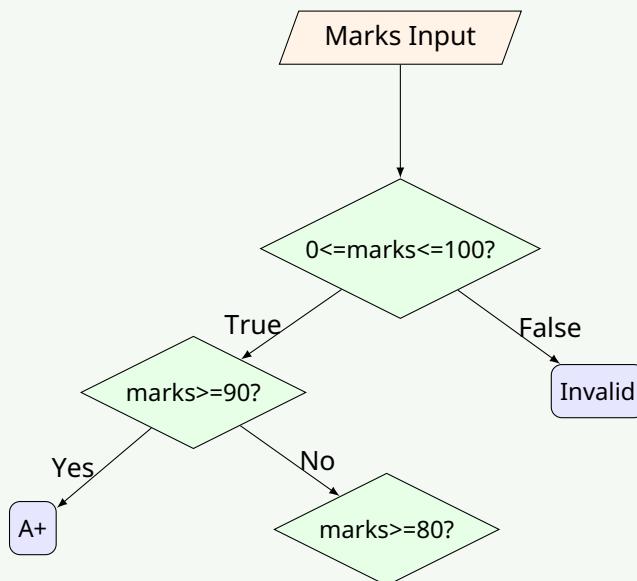
```

```

7 elif marks >= 80:
8     if marks >= 85:
9         grade = "A"
10    else:
11        grade = "B+"
12    elif marks >= 70:
13        grade = "B"
14    elif marks >= 60:
15        grade = "C"
16    else:
17        grade = "F"
18    print(f"ગ્રેડ: {grade}")
19 else:
20     print("અયોગ્ય માર્ક્સ")

```

નેસ્ટેડ સ્ટ્રક્ચર ડાયાગ્રામ:

મેમરી ટ્રીક

“નેસ્ટેડ If: નિર્ણયોની અંદર નિર્ણયો”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(ક) [07 ગુણ]

Arguments અને Parameters ના પ્રકારો સમજાવવા માટે એક પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

Arguments અને Parameters ના પ્રકારો:

```

1 # 1. પોઝિશનલ Arguments
2 def greet(name, age):
3     print("હેલો {name}, તમારી ઉંમર {age} વર્ષ છે")
4
5 greet("જોન", 25) # પોઝિશનલ arguments
6
7 # 2. કીવર્ક Arguments
8 greet(age=30, name="એલસિ") # કીવર્ક arguments
9

```

```

10 # 3. ડફોલ્ટ Parameters
11 def introduce(name, city="અજાણ"):
12     print(f"નામ: {name} સ્થળ: {city} માં રહે છે")
13
14 introduce("બોબ") # ડફોલ્ટ વેલયુ વાપરે
15 introduce("કેરોલ", "મુખ્યમંત્રી") # ડફોલ્ટ ઓવરરાઇટ
16
17 # 4. વેરથિબલન્થી - Arguments (*args)
18 def sum_all(*numbers):
19     return sum(numbers)
20
21 result = sum_all(1, 2, 3, 4, 5)
22 print(f"સરવાળો: {result}")
23
24 # 5. ક્રિએટર વેરથિબલ Arguments (**kwargs)
25 def display_info(**info):
26     for key, value in info.items():
27         print(f"નામ: {key}: {value}")
28
29 display_info(name="કેવડિ", age=28, city="બોસ્ટન")

```

મેમરી ટ્રીક

“Parameters: પોઝિશન, ક્રિએટર, ડિફોલ્ટસ, વેરથિબલ્સ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(અંગ OR) [03 ગુણ]

break અને **continue** statement ને ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ**Break અને Continue સ્ટેમેન્ટ્સ:****Break સ્ટેમેન્ટ:**

```

1 # Break ઉદાહરણ - લૂપમાંથી બહાર નીકળો
2 for i in range(10):
3     if i == 5:
4         break
5     print(i)
6 # આઉટપુટ: 0, 1, 2, 3, 4

```

Continue સ્ટેમેન્ટ:

```

1 # Continue ઉદાહરણ - iteration છોડો
2 for i in range(5):
3     if i == 2:
4         continue
5     print(i)
6 # આઉટપુટ: 0, 1, 3, 4

```

સરખામણી ટેબલ:**કોષ્ટક 11. Break vs Continue**

સ્ટેમેન્ટ	હેતુ	કિયા	ઉદાહરણ ઉપયોગ
break	લૂપમાંથી બહાર નીકળો	સંપૂર્ણ લૂપ સમાપ્ત કરે	શરત પર બહાર નીકળો
continue	iteration છોડો	આગામી iteration પર જાઓ	સ્પેસિફિક વેલ્યુઝ છોડો

મેમરી ટ્રીક

"Break બહાર નીકળો, Continue છોડો"

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(બ) OR [04 ગુણ]

નીચેની પેટર્ન દર્શાવવા માટે એક પ્રોગ્રામ બનાવો

જવાબ

પેટર્ન:

1
12
123
1234
12345

નંબર પેટર્ન પ્રોગ્રામ:

```

1 # પદ્ધતિ1: નેસ્ટેડ લૂપ્સ વાપરીને
2 rows = 5
3 for i in range(1, rows + 1):
4     for j in range(1, i + 1):
5         print(j, end="")
6     print() # નવી લાઇન
7
8 # પદ્ધતિ2: સ્ટ્રેટ્જી મેનપ્લયુલેશન વાપરીને
9 for i in range(1, 6):
10    line = ""
11    for j in range(1, i + 1):
12        line += str(j)
13    print(line)

```

મેમરી ટ્રીક

"પેટર્ન: પંક્તિ નંબર કોલમ કાઉન્ટ નક્કી કરો"

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 3(ક) OR [07 ગુણ]

દરેક માટે કોડ લખીને નીચેના ગાણિતિક કાર્યો સમજાવો: 1. abs() 2. max() 3. pow() 4. sum()

જવાબ

Python માં ગાણિતિક ફંક્શન્સ:

```

1 # 1. abs() - એબ્સોલ્યુટ વેલ્યુ
2 numbers = [-5, 3.7, -10.2, 0]
3 print("abs() ફંક્શન ઉદાહરણો:")
4 for num in numbers:
5     print(f"abs({num}) = {abs(num)}")
6
7 # 2. max() - મહત્ત્વમાન વેલ્યુ

```

```

8 list1 = [4, 7, 2, 9, 1]
9 print(f"\nmax() ફંક્શન ઉદાહરણો:")
10 print(f"max({list1}) = {max(list1)}")
11 print(f"max(10, 25, 5) = {max(10, 25, 5)}")

12
13 # 3. pow() - પાવર ફંક્શન
14 print(f"\npow() ફંક્શન ઉદાહરણો:")
15 print(f"pow(2, 3) = {pow(2, 3)}")      # 2^3 = 8
16 print(f"pow(5, 2) = {pow(5, 2)}")      # 5^2 = 25

```

મેમરી ટ્રીક

“Math ફંક્શન્સ: એબ્સોલ્યુટ, મહત્તમ, પાવર, સરવાળો”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(અ) [03 ગુણ]

Variables નો scope સમજાવો.

જવાબ

વેરિયેબલ સ્કોપ એ પ્રોગ્રામમાં તે પ્રદેશનો સંદર્ભ આપે છે જ્યાં વેરિયેબલ એક્સેસ કરી શકાય.
સ્કોપ પ્રકારોનું ટેબલ:

કોષ્ટક 12. સ્કોપ પ્રકારો

સ્કોપ	વર્ણન	જીવનકાળ	એક્સેસ
લોકલ	ફંક્શનની અંદર	ફંક્શન એક્ઝિક્યુશન	માત્ર ફંક્શન
ગ્લોબલ	ફંક્શનની બહાર	પ્રોગ્રામ એક્ઝિક્યુશન	આખો પ્રોગ્રામ
બિલ્ટ-ઇન	Python કીવર્ડ્સ	Python સેશન	બધે

મેમરી ટ્રીક

“સ્કોપ: લોકલ ફંક્શનમાં રહે, ગ્લોબલ બધે રહે”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(બી) [04 ગુણ]

નેસ્ટેડ LOOP બનાવવા અને નંબરો દર્શાવવા માટે એક પ્રોગ્રામ વિકસાવો.

જવાબ

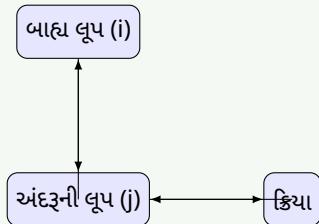
નેસ્ટેડ લૂપ પ્રોગ્રામ:

```

1 # ઉદાહરણ 1: નંબર ગ્રેડ
2 print("નંબર ગ્રેડ પેટ્રનાનું:")
3 for i in range(1, 4):
4     for j in range(1, 5):
5         print(f"({i},{j})", end=" ")
6     print() # દરેક પંક્તિપછી નવી લાઇન

```

નેસ્ટેડ લૂપ સ્ક્રક્ચર:

મેમરી ટ્રીક

“નેસ્ટેડ લૂપ્સ: બાહ્ય નિયંત્રણ કરે અંદરોની”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(ક) [07 ગુણ]

1 થી 50 ની રેન્જમાં ODD અને EVEN નંબરોની યાદી બનાવવા માટે પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

ODD અને EVEN નંબરો પ્રોગ્રામ:

```

1 # પદ્ધતિ1: લૂપ્સ અને શરતો વાપરીને
2 odd_numbers = []
3 even_numbers = []
4
5 for i in range(1, 51):
6     if i % 2 == 0:
7         even_numbers.append(i)
8     else:
9         odd_numbers.append(i)
10
11 print("ODD નંબરો (1-50):")
12 print(odd_numbers)
13
14 print("\nEVEN નંબરો (1-50):")
15 print(even_numbers)
  
```

મેમરી ટ્રીક

“Odd/Even: 2 થી ભાગતા બાકી 1/0”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(અ) OR) [03 ગુણ]

ઉદાહરણ સાથે String Slicing સમજાવો.

જવાબ

સ્ટ્રિંગ સ્લાઇસિંગ [start:stop:step] સિન્ટેક્સ વાપરીને સ્ટ્રિંગના ભાગો કાઢે છે.
સ્લાઇસિંગ સિન્ટેક્સ ટેબલ:

કોષ્ટક 13. સ્લાઇસિંગ

સિન્કેસ	વર્ણન	ઉદાહરણ	પરિણામ
s[start:stop]	શરૂઆતથી stop-1 સુધી	"hello"[1:4]	"ell"
s[start:]	શરૂઆતથી અંત સુધી	"hello"[2:]	"llo"
s[:stop]	શરૂઆતથી stop-1 સુધી	"hello":[3]	"hel"
s[::step]	દરેક step કેરેક્ટર	"hello"[::2]	"hlo"
s[::-1]	રિવર્સ સ્ટ્રિંગ	"hello"[::-1]	"olleh"

મેમરી ટ્રીક

“સ્લાઇસ: સ્ટાર્ટ, સ્ટોપ, સ્ટેપ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(બ) OR [04 ગુણ]

આપેલ નંબરનું ફેક્ટોરિયલ શોધવા માટે યુગર ડિફાઇન ફંક્શન વાપરીને પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

ફેક્ટોરિયલ ફંક્શન પ્રોગ્રામ:

```

1 def factorial(n):
2     """રક્કિરુન વાપરીને ફેક્ટોરિયલ"""
3     if n == 0 or n == 1:
4         return 1
5     else:
6         return n * factorial(n - 1)
7
8     # મેન્ચન પ્રોગ્રામ
9     number = int(input("નંબર દાખલ કરો: "))
10    if number < 0:
11        print("નેગેટિવ નંબરો માટે ફેક્ટોરિયલ નથી")
12    else:
13        result1 = factorial(number)
14        print(f"{number} નું ફેક્ટોરિયલ = {result1}")

```

મેમરી ટ્રીક

“ફેક્ટોરિયલ: નીચેના તમામ નંબરો ગુણો”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 4(ક) OR [07 ગુણ]

આપેલ સ્ટ્રિંગમાં સબ સ્ટ્રિંગ હાજર છે કે નહીં તે તપાસવા માટે યુગર ડિફાઇન ફંક્શન લખો.

જવાબ

સબસ્ટ્રિંગ ચેક ફંક્શન:

```

1 def find_substring(main_string, sub_string):
2     """મેન્ચન સ્ટ્રિંગમાં સબસ્ટ્રિંગ છે કે નહીં તે તપાસો"""
3     if sub_string in main_string:
4         index = main_string.find(sub_string)
5         return True, index

```

```

6     else:
7         return False, -1
8
9 # મેઈન પ્રોગ્રામ
10 text = input("મેઈન સ્ટ્રિંગ દાખલ કરો: ")
11 search = input("સર્ચ કરવા માટે સબસ્ટ્રાઇન: ")
12
13 found, position = find_substring(text, search)
14 if found:
15     print(f"સબસ્ટ્રાઇન '{search}' પોઝિશન {position} પર મળ્યું")
16 else:
17     print(f"સબસ્ટ્રાઇન '{search}' મળ્યું નથી")

```

મેમરી ટ્રીક

“સબસ્ટ્રાઇન: સર્ચ, ફાઇન્ડ, કાઉન્ટ, પોઝિશન”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(અ) [03 ગુણ]

List કેવી રીતે બનાવવું અને એક્સેસ કરવું તે ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

જવાબ

લિસ્ટ બનાવવું અને એક્સેસ કરવું:

```

1 # લિસ્ટ બનાવવું
2 numbers = [1, 2, 3, 4, 5]
3
4 # એક્સેસણી
5 print(f"પ્રથમ તત્ત્વ: {numbers[0]}") # 1
6 print(f"છેલ્લું તત્ત્વ: {numbers[-1]}") # 5
7 print(f"સ્લાઇસ: {numbers[1:4]}") # [2, 3, 4]

```

મેમરી ટ્રીક

“લિસ્ટસ: કિએટ, ઇન્ડેક્સ, એક્સેસ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(બ) [04 ગુણ]

LIST પર કરી શકાત્તા ઓપરેશન્સની ચાર્દી બનાવો. એક List બનાવી બીજા List માં કોપી કરવા માટે પ્રોગ્રામ લખો.

જવાબ

લિસ્ટ ઓપરેશન્સ અને કોપી પ્રોગ્રામ:

```

1 # ઓરજિનિલ લિસ્ટ
2 original = [1, 2, 3, 4, 5]
3 print(f"ઓરજિનિલ લિસ્ટ: {original}")
4
5 # કોપી પદ્ધતિઓ
6 shallow_copy = original.copy()
7 slice_copy = original[:]

```

```

8 list_copy = list(original)
9
10 # ઓરજિનિલ બદલો
11 original.append(6)
12 print("એપેન્ડ પછી: {original}")
13 print("શેલો કોપી: {shallow_copy}")

```

લિસ્ટ ઓપરેશન્સ ટેબલ:

કોષ્ટક 14. લિસ્ટ ઓપરેશન્સ

ઓપરેશન	પદ્ધતિ	ઉદાહરણ	પરિણામ
Add	append()	[1,2].append(3)	[1,2,3]
Insert	insert()	[1,3].insert(1,2)	[1,2,3]
Remove	remove()	[1,2,3].remove(2)	[1,3]
Pop	pop()	[1,2,3].pop()	[1,2]

મેમરી ટ્રીક

“લિસ્ટ ઓપરેશન્સ: એડ, ઇન્સર્ટ, રિમૂવ, પોપ, કોપી”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(ક) [07 ગુણ]

LIST ના વિવિધ Built in methods ની ચાદી અને ઉપયોગ આપો

જવાબ

બિલ્ટ-ઇન લિસ્ટ મેથ્ડ્સ:

```

1 # ડેમો લાસ્ટું
2 fruits = ['apple', 'banana', 'cherry', 'apple']
3
4 # મોડફિકેશન
5 fruits.append('date')      # અંતે ઉમેરો
6 fruits.insert(1, 'avocado') # ઇન્ડેક્સ પર
7 fruits.remove('apple')     # પ્રથમ રમ્ભિલ
8
9 # સર્ચ
10 count = fruits.count('apple') # ગણતરી
11 index = fruits.index('banana') # ઇન્ડેક્સ શોધો
12
13 # સોર્ટની
14 fruits.sort()              # સોર્ટ
15 fruits.reverse()           # રવિરૂસ

```

મેમરી ટ્રીક

“લિસ્ટ મેથ્ડ્સ: એડ, રિમૂવ, સર્ચ, સોર્ટ, કોપી”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(અ OR) [03 ગુણ]

સ્ટ્રિંગ કેવી રીતે બનાવવી અને ટ્રાવર્સ કરવી તે ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

જવાબ**સ્ટ્રિંગ કિએશન અને ટ્રાવર્સલ:**

```

1 # સ્ટ્રાઇન બનાવવી
2 string1 = "Hello World"      # ડબલ ફ્લોટ્સ
3 string2 = 'Python'          # સંિલ ફ્લોટ્સ
4
5 # સ્ટ્રાઇન ટ્રાવર્સલ
6 text = "Python"
7
8 # પદ્ધતિ 1: લૂપ વાપરીને
9 for char in text:
10   print(char, end=" ")

```

મેમરી ટ્રીક

“સ્ટ્રિંગસ: કિએટ, લૂપ, એક્સેસ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(બ OR) [04 ગુણ]

String પર કરી શકાતી ઓપરેશનસની યાદી બનાવો. કોઈ પણ 2 ઓપરેશન્સ માટે કોડ લખો

જવાબ**સ્ટ્રિંગ ઓપરેશન્સ:**

```

1 # ઓપરેશન 1: સ્ટ્રાઇન કન્કેનેશન
2 first = "જ્યા"
3 last = "હન્દુ"
4 full = first + " " + last
5 print(f"કન્કેનેશન: {full}")
6
7 # ઓપરેશન 2: કેસ કન્વર્શન
8 sentence = "learn python"
9 title_case = sentence.title()
10 print(f"ટાઇટલ કેસ: {title_case}")

```

મેમરી ટ્રીક

“સ્ટ્રિંગ ઓપરેશન્સ: જોઈન, કેસ, સ્પિલટ, ફાઈન્ડ”

પ્રશ્ન પ્રશ્ન 5(ક OR) [07 ગુણ]

String ના વિવિધ built – in methods ની યાદી અને ઉપયોગ આપો.

જવાબ**બિલ્ટ-ઇન સ્ટ્રિંગ મેથ્ડ્સ:**

```

1 # ડેમો સ્ટ્રાઇન
2 text = " Python Programming "
3

```

```
4 # કેસ
5 print(f"upper(): {text.upper()}")
6 print(f"lower(): {text.lower()}")
7
8 # લ્હાઇટસ્પેસ
9 print(f"strip(): '{text.strip()}'")
10
11 # સર્ચ
12 print(f"find('Python'): {text.find('Python')}")"
13
14 # સ્પ્લાટિ
15 words = text.split()
16 print(f"split(): {words}")
```

મેમરી ટ્રીક

“સ્ટ્રિંગ મેથ્ડુસ: કેસ, કલીન, ચેક, ચેન્જ”